

PUUTAVARANMITTAUKSEN NEUVOTTELUKUNNAN KOKOUS 2/2021**Aika:** Torstai, 3.6.2021, kello 9.00–11.52**Paikka:** Teams -kokous

Läsnä:	Puheenjohtaja	Matti Heikurainen	Maa- ja metsätalousministeriö
	Jäsenet ja varajäsenet	Timo Hongisto Kari Immonen Simo Jaakkola Juha Laiho Matti Mäkelä Kari Palojärvi Timo Saarentaus Jari Sirviö Pauli Rintala Johanna Routa	EPM Metsä Oy Yksityismetsätalouden Työnantajat ry Koneyrittäjät ry Metsähallitus Metsäteollisuus ry Metsäalan Kuljetusyrittäjät ry Metsä Group Teollisuusliitto ry MTK ry/ Metsälinja (klo 9.59–10.10, 10.14–10.31) Luonnonvarakeskus
		Jouni Karjalainen Aarne Lehtosaari Pauli Otava Timo Tirronen	Metsähallitus JPJ-Wood Oy Versowood Oy Stora Enso
	Asiantuntijat	Maija Kaukonen Jari Lindblad Timo Melkas	Maa- ja metsätalousministeriö Luonnonvarakeskus Metsäteho Oy
	Kutsutut asiantuntijat	Kalle Karttunen Tapio Wall	MTK ry/ Metsälinja Luonnonvarakeskus
	Sihteeri	Timo Melkas	Metsäteho Oy
	Poissa	Ahti Weijo	Luonnonvarakeskus

1. Kokouksen avaus

Matti Heikurainen avasi kokouksen ja toivotti osallistujat tervetulleeksi kokoukseen. Todettiin, että Kalle Karttunen osallistuu kutsuttuna asiantuntijana kokoukseen, metsänomistajien järjestön varsinaisen ja varajäsenen ollessa estyneinä.

Hyväksyttiin kokouksen esityslista. Sovittiin, että asialistan kohdat 5 (Virallisessa mittauksessa käytettävien ja syntyvien tietoaaineistojen käytön periaatteet) ja 6 (Luken puutavaranmittauslain mukaisen toiminnan kehittämistarpeet vuonna 2022) käydään läpi ennen asialistan kohtia 3 (Ajankohtaiskatsaus Kuitupuun painomittauksen kehittäminen –hankkeeseen) ja 4 (Kuitupuun painonmittaukseen liittyvän viranomaismääräyksen sisällön hahmottelu ja määräyksenannon aikataulu).

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Neuvottelukunnan puheenjohtaja kävi läpi sovitut periaatteet kokouspöytäkirjojen laadinnan ja kommentoinnin sekä hyväksymisperiaatteiden osalta:

- Pöytäkirjojen tulee olla informatiivisia ja niihin kirjataan huolellisesti neuvottelukunnan tekemät päätökset. Tavoitteena ei ole kirjoittaa keskustelupöytäkirjoja, joissa kirjattaisiin ylös kokoukseen osallistuneiden esittämiä näkökantoja.
- Lisäksi todettiin, että neuvottelukunta pyrkii toiminnassaan yksimielisiin päätöksiin ja kannanottoihin. Mikäli asioista ei päästä yksimielisyyteen, kirjataan se pöytäkirjaan. Tällöin on mahdollista kirjata yksittäinen eriävä mielipide pöytäkirjaan, mikäli osapuoli näin vaatii.
- Pöytäkirjat lähetetään kommentoivaksi kokousten jälkeen. Kommentointiaikaa on viikko. Mahdolliset kommentit ja korjausehdotukset tulee lähettää koko neuvottelukunnalle vastaavalla jakelulla, jolla kokouspöytäkirjaluonnos on lähetetty kommentointikierrokselle.
- Puheenjohtaja ja sihteeri muotoilevat lopullisen pöytäkirjan kommenttikierroksella saatujen kommenttien ja keskustelun perusteella. Korjattu versio lähetetään neuvottelukunnalle ja se hyväksytään seuraavassa neuvottelukunnan kokouksessa.

Käytiin keskustelu neuvottelukunnan pöytäkirjojen muodosta ja laajuudesta. Todettiin yksimielisesti, että keskustelupöytäkirjoille ei ole tarvetta eli jatketaan aiemmin sovittujen periaatteiden mukaisesti (Aiemmin pöytäkirjojen laatimisen periaatteita on käsitelty kokouksissa mm. [4/2017](#) ja [1/2018](#)).

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja (Liite 1) muilta osin ehdotetun mukaisena, mutta päätettiin poistaa kohdat ”lisäksi keskustelussa tuotiin esiin seuraavia näkökohtia”. Perusteena oli, että muotoiluja oli tehty vain sihteerille ja puheenjohtajalle lähetettyjen kommenttien perusteella, eikä muilla neuvottelukunnan jäsenillä ole ollut mahdollisuutta ottaa kantaa muotoiluihin ja täydentää pöytäkirjaa omilla näkökulmillaan. Toisena vaihtoehtona olisi ollut lisätä myös muiden tahojen näkökulmia pöytäkirjaan ja tätä ei nähty aiemmin sovittujen periaatteiden mukaisena. Lisäksi sovittiin korjattavaksi Puuliitto ry Teollisuusliitto ry:ksi.

3. Virallisessa mittauksessa käytettävien ja syntyvien tietoaineistojen käytön periaatteet

Todettiin, että edellisen neuvottelukunnan kokouksen (16.2.2021) keskustelun selkiyttämiseksi neuvottelukunnan puheenjohtaja on pyytänyt virallisilta mittaajilta alustusta virallisessa mittauksessa käytettävien tietoaineistojen käytön periaatteista ja julkisuudesta. Virallinen mittaaja Tapio Wall kävi läpi virallisessa mittauksessa käytettävien ja syntyvien tietoaineistojen käytön periaatteet (Liite 5).

Virallisessa mittauksessa käytetään varsin laajasti erilaisia tietoaineistoja ja dokumentteja - esim. hakkuu- tai urakointisopimuksia ja niiden liitteitä (mitta- ja laatuvaatimukset, yms.), mittaustodistuksia, hakkuukoneen, ajokoneen tai kaukokuljetuksen aikana sekä tehdasmittauksessa syntyneitä mittaustuloksia, maastokatselmuksessa tehtyjä mittauksia ja havaintoja, hakatun puutavaran laadun toteamista sekä erilaisia laskelmia ja vertailuja aikaisempiin tuloksiin. Osa dokumenteista voi sisältää mittaussosapuolen liikesalaisuuden piiriin kuuluvia asioita.

Virallisessa mittauksessa kertyvä asiakirjamateriaali on lähtökohtaisesti julkista, mutta julkisuuslain salassapitoperusteet mahdollistavat asiakirjojen salassapidon perustellusta syystä. Käytännössä mittaustoimituksessa käsitellään useita dokumentteja, jotka sisältävät mittaussosapuolen liikesalaisuuden piiriin kuuluvia asioita. Kokonaan tai osittain liikesalaisuuksia

ja salassa pidettäviä henkilötietoja sisältävät ainakin seuraavat dokumentit: hakkuusopimus (mm. yksikköhintatiedot), mittaustodistus, hakkuukoneen katkonnan ohjaustiedostot (aptit), hakkuukoneen tuotantotiedot (prd:n puutavaralajimatriisit), hakkuukoneen tuottavuustiedot sekä tehtaiden yksityiskohtaiset mittaustulokset.

Virallisessa mittauksessa käsiteltävät dokumentit ovat viranomaisen asiakirjoja, ja siten julkisia, jollei salassapitosäännösten perusteella niitä salata. Mittaustoimituksen pöytäkirja ja päätös on julkinen viranomaisen asiakirja ja siihen pitää kirjata kaikki päätökseen vaikuttaneet asiat perusteluineen. Julkisuuslaissa yksityistä tahoa koskevassa pykälässä määritellään, mikä voi olla liikesalaisuutta. Mittausosapuolen liikesalaisuuden piiriin katsottavat asiat voidaan salata pöytäkirjasta, joko laatimalla salatusta asiankohdasta erillinen liite, joka ei ole julkinen tai mustaamalla pöytäkirjasta liikesalaisuutta sisältävät kohdat, jolloin asiakirja on julkinen.

Maa- ja metsätalousministeriön lainsäädännöllisenä asiantuntijana toimiva Maija Kaukonen piti alustusta hyvänä ja totesi, että kaikki virallisessa mittauksessa käsitelty tieto ei ole julkista. Viranomaisen ratkaisee, mikä tieto on julkista ja mikä ei. Tältä osin viralliset mittajaajat toimivat riippumattomasti ja tekevät päätöksensä itsenäisesti. Tarvittaessa he voivat myös konsultoida Luonnonvarakeskuksen juristeja.

Esitettiin huoli siitä, että asiakirjoja luovuttavan tahon pitäisi muistaa ilmaista asiakirjojen olevan liikesalaisuutta. Tältä osin neuvottelukunta piti tärkeänä, että viranomaisen (virallinen mittaja) huolehtii siitä, että liikesalaisuutta sisältävää materiaalia ei päädy julkisiin asiakirjoihin. Lisäksi todettiin, että osapuolilla on oltava tasavertaiset oikeudet saada tietoonsa kaikki päätöksen kannalta oleellinen tieto (pl. liikesalaisuutta sisältävät tiedot) ja tämä tulisi ottaa huomioon päätösasiakirjoja ja niiden perusteluita kirjoitettaessa.

4. Luken puutavaranmittauslain mukaisen toiminnan kehittämistarpeet vuonna 2022

Neuvottelukunnan sihteeri Timo Melkas esitteli puheenjohtajan pyynnöstä luonnosehdotuksen toimialan yhteiseksi näkemykseksi koskien Luonnonvarakeskuksen PML:n mukaisten tehtävien toteutusta ja vähimmäistavoitteita vuodelle 2022. Luonnos on syntynyt edellisessä kokouksessa käytyjen keskustelujen pohjalta puutavaranmittauksen neuvottelukunnan sihteerin koostamana. Luonnonvarakeskuksen ja maa- ja metsätalousministeriön edustajat ja asiantuntijat eivät ole osallistuneet näkemyksen laadintaan.

Käytiin keskustelu luonnosehdotuksesta ja tehtiin siihen joitakin tarkennuksia ja täydennyksiä kokouksen aikana. Luonnosehdotusta pidettiin hyvänä ja siinä on tuotu hyvin esiin keskeiset kehittämistarpeet. Hyväksyttiin toimialan yhteinen näkemys koskien Luonnonvarakeskuksen PML:n mukaisten tehtävien toteutusta ja vähimmäistavoitteita v. 2022 kokouksessa tehdyin tarkennuksin (liite 6). Sovittiin, että sihteeri lähettää kokouksessa päivitetyn version tiedoksi neuvottelukunnalle.

Neuvottelukunnan puheenjohtaja piti erittäin tärkeänä, että toimialan yhteinen näkemys on saatu kirjatuksi hyvissä ajoin, ja lupasi, että hän tulee omalta osaltaan viemään asiaa eteenpäin ja ottamaan toimialan näkemyksen esiin Luonnonvarakeskuksen ja Maa- ja metsätalousministeriön välisissä tulosneuvotteluissa. Sovittiin, että toimialan näkemys toimitetaan tiedoksi Luonnonvarakeskukseen ja Maa- ja metsätalousministeriöön.

5. Ajankohtaiskatsaus Kuitupuun painomittauksen kehittäminen –hankkeeseen

Lindblad kävi läpi ajankohtaiskatsauksen Kuitupuun painomittauksen kehittäminen – hankkeeseen sekä viimeisimpiä tuloksia tuoretiheysmallien ja kalibroinnin testaukseen liittyen (Liite 2 ja 3). Todettiin, että tieteellisen julkaisun käsikirjoitus *Pulpwood green density prediction models and sampling based calibration* on toimitettu tarkastettavaksi Silva Fennica sarjaan 8.3.2021. Palautetta ei ole vielä saatu. Julkaisu on edellytyksenä ao. Luken määräyksen antamiselle.

Todettiin, että sääperusteisten tuoretiheyden ennustemallien lisäksi on laadittu pelkistetyt ennustemallit, joissa selittäjänä käytetään ainoastaan mittausajankohtaa (nk. Simple -mallit). Simple -mallit ovat puutavaralajikohtaisia (Mäk, Kok, Kuk, KukLaho ja Haapak) ja mallien kalibrointiosan rakenne ja kalibrointimenettely on vastaava kuin sääperusteisilla tuoretiheyden ennustemalleilla. Simple -malleja voidaan käyttää lähinnä silloin, kun puutavaran hakkuuajankohtaa ja / tai varastointiaikaa ei tunneta sekä varamenetelmänä. Simple -mallit vertautuisivat nykyisiin tuoretiheystaulukoihin niillä oleellisilla eroilla, että mallit ovat kalibroitavia ja ennusteet muuttuisivat 1 vrk resoluutiolla.

Molemmat mallit (sääperusteiset mallit ja Simple -mallit) ja niihin liittyvä kalibrointimenettely on testattu vuosien 2019 ja 2020 aineistoilla ja näiltä osin tulokset ovat olleet varsin lupaavia. Tärkeimmillä puutavaralajeilla (Mäk, Kuk, Kok) simple-mallien suhteellinen tuoretiheyden mittaero (ennustevirhe) kuukausitasolla oli pääsääntöisesti alle 1% ja maksimissaan 3%. Mallien ennustevirheiden keskihajonta vaihtelee puutavaralajin ja vuodenajan mukaan. Malleissa, joissa säädädata on mukana, hajonta on pienempää ja niillä käytännössä päästään varsin lähelle mitattuja havaintoja. Myös Simple -malleilla saadut tulokset todettiin yllättävän hyväksi. Verrattuna nykyisiin käytössä oleviin Luonnonvarakeskuksen keskimääräisiin muuntokertoimiin parannus on merkittävä.

Mallien testausta ja laskentapalvelun toteutusta varten Lukessa on laadittu PulpWood Online -laskentapalveluun sisällytettävä R-koodi, joka sisältää tuoretiheysmallit ja tuottaa puutavaran tuoretiheydet annettujen syöttötietojen perusteella. Koodi sisältää tuoretiheysmallien kalibrointilaskennan, ja tuottaa ptl -/aluekohtaiset korjaukset käyttämällä otantamittaustietoja. Lisäksi koodissa on otoskokolaskuri, jolla voidaan puutavaralajikohtaisesti määrittää tarvittava otantaerien määrä. Koodi mahdollistaa myös mittaustuloksen tarkastamiseen liittyvän tilastollisen tarkastelun, jossa verrataan otantaerien mitattuja ja kalibroiduilla tuoretiheysmalleilla määritettyjä tuoretiheyksiä ("omavalvonta-raportti").

Melkas kävi läpi tilanteen PulpWood Online (PWO) – toteutushankkeen osalta. Laskentapalvelun toteutus on kilpailutettu, mutta toimittajaa ei ole vielä valittu. Sopimusneuvottelut ovat käynnissä ja tavoitteena on saada ne päätökseen kesäkuun aikana. Toimittajavalinnan myötä aloitetaan palvelun toteutus teknisellä määrittelyvaiheella. Samalla tarkennetaan aikataulu. Tavoitteena on, että palvelu olisi testattu ja käyttöönottovalmis Q1/2022. Palvelun käyttöönoton osalta todettiin, että tavoitteena on, että menettely voitaisiin ottaa käyttöön nykyisiin tehtaiden vastaanottojärjestelmiin ja, että laskentapalvelu toimisi taustajärjestelmänä (pilvipalvelu, jonka kilpailutuksessa valittu ICT -toimittaja toteuttaa).

Todettiin, että hanketta on käyty esittelemässä Kilpailu ja kuluttajavirastolle 19.3.2021. Heidän kanssaan käydyissä keskusteluissa ei ole noussut esiin mitään sellaista, mikä estäisi menettelyn

käyttöön. Kaikilla toimijoilla on yhtäläiset ja tasapuoliset oikeudet liittyä palveluun ja sen avulla on mahdollista tarkentaa kuitupuun painomittauksessa käytettävien tuoreiheyslukujen määrittystä. Lisäksi todettiin, että Sahateollisuus ry:n jäsenyrityksille ja Metsähallitukselle on aiheesta järjestetty webinaari 5.5.2021 ja että toteutushankkeelle on tehty tiedotussuunnitelma, jota päivitetään hankkeen toteutuksen edetessä.

Neuvottelukunta piti tutkimushankkeen tuloksia lupaavina ja todettiin, että esitetyt tuoreiheyden ennustemallit tuovat selkeän parannuksen nykyisiin toimintatapoihin ja mahdollistavat mittauseräkohtaisen tuoreiheydsluvun määrittämisen aiempaa luotettavammin. Lisäksi pidettiin hyvänä, että on olemassa ratkaisuehdotus varamenettelyksi, niihin tapauksiin, joissa tarkkoja lähtötietoja ei ole saatavilla.

6. Kuitupuun painomittaukseen liittyvän viranomaismääräyksen sisällön hahmottelu ja määräyksenannon aikataulu

Lindblad esitteli lyhyesti Luken määräyksenantoon liittyvän prosessin sekä alustavaa hahmotelmaa määräyksen sisällöstä ja määräyksenannon aikataulusta (liite 4).

Luken määräysvalmistelu ja määräyksenanto noudattavat yleisiä säädösvalmistelun toimintatapoja ja määräysprosessi on kokonaisuudessaan kuvattu Toimintakäsikirjassa. Tavoitteena on, että 1. lausuntokierros voitaisiin toteuttaa elo-syyskuussa (mittausosapuolten kuuleminen) ja 2. lausuntokierros (puutavaranmittauksen neuvottelukunnan kuuleminen) lokakuun aikana. Tällöin määräys eri kieliversioineen voitaisiin antaa marras-joulukuussa 2021 ja määräys astuisi voimaan 1.1.2022.

Määräyksellä muutettaisiin voimassa olevaa Luonnonvarakeskuksen määräystä ja sen liitettä 4 - ”Painon mittaukseen perustuvat menetelmät” (*Metsäntutkimuslaitoksen määräys 1/2013, jota aiemmin on muutettu Metlan määräyksellä 2/2013 ja Luken määräyksellä 1/2017*).

Määräyksellä annettaisiin kuitupuun (latvaläpimitta $D \geq 7$ cm) tuoreiheysmallit, joita voitaisiin käyttää painon ja tilavuuden välisissä muunnoissa käytettävien tuoreiheyslukujen määrittämiseen. Määräys sisältäisi sekä 1) varastointiaikaan ja varastointiajan sääolosuhteisiin perustuvat (yleiskalibrointi / aluekalibrointi) että 2) mittausajankohtaan perustuvat tuoreiheyden ennustemallit (yleiskalibrointi), niiden muuttujat ja parametrien arvot. Lisäksi määräykseen sisällytettäisiin soveltuvien osien kalibrointilaskennan kuvaus ja kalibrointiin liittyvien parametrien arvot sekä aluejako. Varastointiaikojen määrittäminen noudattaisi soveltuvalla tavalla nykyisessä määräyksessä olevia määrittelyitä, joita tarkennettaisiin käytettävyyden ja käyttömahdollisuudet huomioon ottaen. Säähavaintotiedot saataisiin Ilmatieteenlaitoksen kautta hila/kuntatasolla.

Määräyksessä annettaisiin lisäksi otannan kiintiöintiin vaikuttavien parametrien arvot sekä kaava, joka tuottaa kokonaisotostäätä ositteille kiintiöidyt otostäät. Puutavaralajeittainen otostäätä (n) määritettäisiin siten, että kalibroittujen tuoreiheysennusteiden luotettavuus pystyttäisiin tarkastamaan halutulla tarkkuudella. Määräyksessä esitettäisiin laskenta ja tilastollinen testi, jossa tuoreiheysennusteille voidaan asettaa puutavaralajikohtainen tarkkuusvaatimus ja edelleen määrittää tätä vastaava otostäätä. Lisäksi määräyksessä otettaisiin kantaa mahdollisiin siirtymäaikiin.

Määräys ei sisältäisi tarkkuusvaatimuksia. Säädökseen perustuva tarkkuusvaatimus olisi johdettavissa MMM:n asetuksen 12/13 kohdasta 3.1.8: Tarkastuserän mittaustuloksen

tilastollinen mittausepävarmuus (p) on kappaleittain mittaukseen perustuvissa menetelmissä korkeintaan yksi prosentti ja muodostelmien mittauksessa korkeintaan kolme prosenttia.

Neuvottelukunta piti hyvänä, että viranomaisprosessi on hoidossa ja etenee hyvin.

7. Muut asiat

Heikurainen totesi, että Luonnonvarakeskus on antanut vastauksen (29.5.2021) puutavaranmittauksen neuvottelukunnan kokouksessa 16.2.2021 tehtyyn kannanottoon koskien puutavaranmittauslain mukaisten viranomaistehtävien riittävää toteutusta. Vastauksen yhteenvedossa todetaan, että ”Luonnonvarakeskus on hoitanut puutavaranmittauslakiin liittyvät keskeiset tehtävät hyvällä tasolla nykyisten resurssien puitteissa. Mahdolliset toimintaan liittyvät resurssimuutokset keskustellaan maa- ja metsätalousministeriön kanssa tulosohjausprosessissa.”

Kaukonen muistutti, että puutavaranmittauksen neuvottelukunnan sekä mittauslautakunnan toimikausi päättyy 31.10.2021. Tältä osin maa- ja metsätalousministeriö tulee lähettämään mittausosapuolille pyyntökirjeet uuden neuvottelukunnan nimeämistä varten seuraavaksi toimikaudeksi.

8. Seuraavan kokouksen ajankohta

Sovittiin, että **seuraava puutavaranmittauksen neuvottelukunnan kokous** pidetään **7.10.2021 klo 9–12 Teams -kokouksena.**

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.52

Pöytäkirjan vakuudeksi

Matti Heikurainen
puheenjohtaja

Timo Melkas
sihteeri

Liitteet:

- Liite 1. Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan kokouksen 1/2021 pöytäkirjaluonnos
- Liite 2. Kuitupuun painomittauksen kehittäminen projekti (27.5.2021)
- Liite 3. Pulpwood Online palvelun toimintamalli (27.5.2021)
- Liite 4. Luken puutavaranmittausta koskeva määräysprosessi - TT-malleihin liittyvä määräyksenanto (28.5.2021)
- Liite 5. Virallisen mittauksen tietoaineistot ja päätöksen julkisuus (27.5.2021)
- Liite 6A. Luonnos toimialan yhteiseksi näkemykseksi koskien Luonnonvarakeskuksen PML:n mukaisten tehtävien toteutusta ja vähimmäistavoitteita v. 2022 (2.6.2021)
- Liite 6B. Toimialan yhteinen näkemys koskien Luonnonvarakeskuksen PML:n mukaisten tehtävien kehittämistarpeita vuonna 2022 (3.6.2021)

Jakelu: Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan jäsenet ja varajäsenet
Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan asiantuntijajäsenet
Viralliset mittaajat Tapio Wall ja Ahti Weijo (LUKE)
Tuomo Valkeapää, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (TUKES)